

عبد الحمید؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: هندی، ۲۰۷گ،
۱۳ سطر، اندازة: ۲۲×۱۷/۵سم [اهدائی رهبر: ۱۱-۳۵۱]

● غایة الوصول و ایضاح السبل فی شرح مختصر منتهی السؤل و الامل = شرح مختصر ابن حاجب /

اصول فقه / عربی

gāyat-ul wuṣūl wa idāḥ-us subul fi š.-i muxtaṣar-i
muntaha-s su'l wa-l amal = š.-u muxtaṣar-i ibn-i ḥājib

علامه حلی، حسن بن یوسف، ۶۴۸ - ۷۲۶ قمری

'allāme-ye hellī, hasan ebn-e yūsof (1251 - 1326)

وابسته به: مختصر المنتهی = مختصر الاصول = مختصر ابن
الحاجب؛ ابن حاجب، عثمان بن عمر (۵۷۰-۶۴۶)
تاریخ تألیف: ۶۷۹ق

کتاب شرحی است توضیحی بر مختصر منتهی السؤل و الامل
ابن حاجب مالکی، با عناوین «قال، اقول»، چنان که در مقدمه
نگاشته است: «لما كان الكتاب الموسوم بمختصر منتهی السؤل ...
قد احتوی من المسائل الشریفه و المباحث اللطیفه و الایرادات
اللایحه و الاجوبه الواضحه علی ما لم يوجد فی المبسوطات ...
الا انه قد بلغ فی الاختصار ... صرفنا الهمم فی كشف اغواره و
ایضاح اسراره و اظهار ما التبس فيه من المشکلات و ابراز ما
استتر من المعضلات و لم يتجاوز حد الشرح فی هذا الكتاب
تذکر ما نعتد عليه فی المسائل بل اقتصرنا علی تحلیل معانیه». ابن
حجر عسقلانی در کتاب «الدرر الكامنة فی أعیان المائة
الثامنة» می نویسد: «شرحه علی مختصر ابن الحاجب فی غایة
الحسن فی حل ألفاظه و تقرب معانیه»، حاجی خلیفه در كشف
الظنون ذیل «منتهی السؤل و الأمل» آورده: «و شرحه جمال الدین
... بن مطهر الحلی الرافضی فی مجلدين علی طريقة الأحكام و
المحصل سماء غایة الوضوح و ایضاح السبل فی شرح منتهی
السؤل و الأمل، قال ابن کثیر: و لا بأس به فإنه مشتمل علی نقل
کثیر»، و نیز سید اعجاز حسین کتوری در كشف الحجب و
الأستار می گوید: «و قد نقل عنه کثیراً الكرمانی فی النقود و
الردود».

آغاز: الحمد لله ذی العزة و الجلال و القدرة و الكمال ... قال
بسمله، الحمد لله رب العالمین ... اما بعد فانی لما رایت قصور
الهمم ... اقول النظر فی اصول الفقه انما هو نظر فی طرق الاحكام
الشرعیة ...

انجام: من هذه الترجمات الواقعة فی المركبات و فی الحدود
ترجمات ... و اصولها ما ذکرناه فهذا آخر ما اردنا ایراده علی
هذا الكتاب و الحمد لله رب العالمین و الصلوة علی محمد سید
المرسلین

[الدریعة ۲۴/۱۶ و ۵۶/۱۴؛ دنا ۷۷۰/۷ (۱۶ نسخه)؛ مکتبه العلامة الحلی ص
۱۳۴؛ الدرر الكامنة فی أعیان المائة الثامنة ۴۰/۲؛ كشف الظنون ۱۸۵۵/۲؛
كشف الحجب و الأستار ۳۹۲]

علی الخلق فی يوم المعیاد ... و سلم تسلیماً کثیراً فرغت من تألیفه
ثامن عشر رمضان سنة اثنتین و تسعمائة و لله الحمد و المنه علی
ذلك و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه و سلم دائماً
ابداً الی يوم الدین

چاپ: مصر، ۱۷۸ص، ۱۳۱۰ق.

[دنا ۷۷۰/۷؛ كشف الظنون ۱/۵۹۵؛ معجم المطبوعات العربیة ۲۸۴/۱-۴۸۷ و
۱۰۰۳]

۱. تهران؛ سپسالار؛ شماره نسخه: ۹۱۵

آغاز: كما فی قطع و قطع الحمد لله الذی وقفنا ای خلق فینا قدره
الخ

خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۰۱۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ واقف: سپسالار؛
۱۷۷ص، ۲۲ سطر، اندازة: ۲۱×۱۵/۵سم [ف: ۱-۵۹۶]

۲. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۵۴۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوانا، کا: یعقوب بن محمد بن یونس الملک قرن، تا:
۸ رجب ۱۱۴۸ق؛ مصحح، با علامت بلاغ، محشی از یوسف بن
رمضان به تاریخ ۱۱۹۳ و محمد رستم بن احمد به تاریخ ۱۸ صفر
۱۱۵۵؛ ۱۲۴گ، ۲۳ سطر، اندازة: ۲۲×۱۵سم [ف: ۱-۴۷۲]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۱۳۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، تا: ۱۹ شوال ۱۲۷۱ق؛ محشی؛ مهر: «معروف بن
عبدالأحد» (بیضی)؛ جلد: تیماج، ۱۴۱گ، ۱۵ سطر، اندازة:
۲۰×۱۴سم [ف: ۳-۳۶۵]

۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۶-۱/۸۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی بن محمد بن بدرالدین نوری الاصل، تا:
۱۲۹۸ق؛ مصحح، محشی از «ابن ابی شریف» و «قاضی» و «ابن ع»
و «قاموس» و «مصایح»؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۶۴گ، اندازة:
۲۲×۱۶سم [ف: ۶-۲۹۷۵]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۱۰۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالکریم بن عبدالعزیز، تا: رمضان ۱۲۹۸ق؛
ضمیمه: در ابتدای نسخه ۲ نامه از حضرت مولانا خالد و حضرت
خواجه عبدالخالق غجدوانی و ذیل نسخه ۸۶ بیت مثنوی به بحر
رمل در اصول اعتقادات به زبان کردی، محشی با اسامی: بنانی،
قاضی، محمد الوسیم، عبدالقادر، لطف الله و ابن ابی شریف؛
واقف: ابوالوفا معتمدی کردستانی، شهریور ۱۳۵۱؛ جلد: تیماج
خرمایی، ۱۷۹گ، ۱۵ سطر، اندازة: ۲۱/۵×۱۴/۵سم [ف: ۱۶-۳۲۹]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۶۹۷۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن ملا عبدالمجید مدرس، تا: ۱۵ جمادی
الاول تا ۹ جمادی الثاني ۱۳۲۶ق؛ مهر: کاتب «محمد بن

فرستگان نسخه های خطی ایران (فنا)؛ جلد بیست و سوم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276261

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۳